

PIONIR

glasilo kolektiva sgp pionir novo mesto

leto XVII

22. november 1983

št. 11 (159)

ČESTITAMO VAM ZA DAN REPUBLIKE

Družbeno politične organizacije
Samoupravni organi
Vodstvo DO
Uredništvo glasila

Poslovni uspeh v obdobju I.-IX. 83

Do konca poslovnega leta nas ločita le še dva meseca, ko razpravljamo o doseženi poslovni uspešnosti v prvih devetih mesecih. Dva meseca, in to v zimskem obdobju, ko se gradbeniki ne morejo maksimalno angažirati, sta prav gotovo prekratko obdobje, da bi v njem nadoknadili vse tisto, kar nismo uspeli narediti med letom, vendar se moramo kljub temu še vedno prizadevati, da bi vsaj omilili slabe rezultate.

Ponavljajoči se slabi rezultati nas morajo spodbuditi k razmišljanju, kako jih izboljšati. Prav njihov dolgoročni značaj je tisti, ki nam pove, da ne gre za trenutne probleme, ki bodo sami prešli oziroma jih bomo lahko rešili čez noč. Vse slabše poslovne rezultate občuti tudi vsak posameznik mesečno v „kuverti“, vendar je bolj kot to zaskrbljujoča in vprašujoča naša prihodnost, kajti bolj, kot padajo realni osebni dohodki, peša naša akumulativna sposobnost, ki nam ne zagotavlja več enostavne, kaj šele razširjene reprodukcije. V tako močni konkurenčni borbi, kot vlada danes predvsem na področju gradbeništva, vemo, da bo pridobival dela tisti, ki bo delal bolje in ceneje. Ceno in dobro delo pa omogoča dobra organiziranost, ustrezna strokovnost, pridnost in varčnost na vseh področjih. Trenutno nimamo drugih notranjih rezerv kot v delu, in to v najširšem pomenu besede. Zato moramo sprejeti, če so potrebni, dodatne ukrepe, da bi povečali motiviranost za delo na vseh ravneh.

Navedeno ugotovitev potrjujejo tudi številke. Izredno nizek fizični obseg proizvodnje, katerega izražamo vrednostno z bruto prodajno ceno, doseženo v prvih devetih mesecih letošnjega leta, saj smo uresničili letni plan le 62%, daje mnogo slabše pokritje III., kot smo ga planirali. Glede na to da beležimo pri osebnih dohodkih nizke stopnje rasti, v največji meri tako materialni stroški znižujejo rezultat. Ugotovitev, da je

doseženi letošnji obseg proizvodnje res nizek, potrjuje tudi primerjava z lanskoletnim, saj beležimo pri bruto prodajni ceni za 7 nižjo realizacijo v letošnjem letu.

Nekoliko ugodnejša je slika po plačani realizaciji. Celotni prihodek je za 1% višji od planiranega za isto obdobje oziroma za 7% presega lanskoletnega, doseženega v istem obdobju preteklega leta. Porabljena sredstva, ki vključujejo materialne stroške in amortizacijo, so za 5% nad planiranimi oziroma za 6% višja, kot so bila v lanskem letu. Progressivna rast porabljenih sredstev se neposredno odraža na dohodku, le-ta je za 9% pod planiranim oziroma za 9% presega doseženega v istem obdobju lanskega leta. Pri dajatvah iz dohodka beležimo najvišjo rast obresti, le-te so se povečale glede na plan za 86% oziroma so višje od lanskoletnih kar za 111%. Tako visoke obresti so posledica visokih obrestnih mer, ki vse bolj naraščajo glede na inflacijske vplive. Še manj ugoden kot dohodek je čisti dohodek, saj je nominalno nižji za 6% od lanskoletnega oziroma je za 22% pod planiranim. Tako nizek čisti dohodek ni najbolj ugoden za osebne dohodke in sklade, ker so le-ti mnogo nižji od planiranih. Pri bruto osebnih dohodkih beležimo le 4% višja izplačila kot v lanskem letu oziroma ne dosegajo planiranih za 6%. Bolj skromni deleži so bili namenjeni skladom, predvsem za poslovni sklad,

saj je bilo izločeno le 23% planiranega oziroma 37% doseženega v lanskem letu. Navedena delitev je povzročila tudi strukturno spremembo dohodka, kjer beležimo največje

upadanje sredstev za akumulacijo.

V nadaljevanju so ponazorjeni še nekateri kazalci uspešnosti poslovanja, in sicer:

	Leto I—IX. 1982	Leto I—IX. 1983	IND
1. dohodek na delavca	339.259,07	279.738,54	121
2. dohodek v prim.s povpr. upor. posl. sred.	27,31	33,83	81
3. čisti dohodek na delavca	199.452,56	190.209,92	105
4. akumulacija v prim.z doh.	7,13	7,81	91
5. akumulac. v prim. s povpr. upor. posl. sr.	1,94	2,64	73
6. Cel. prih. glede na povpr. upor. obratna sred.	110,96	142,30	78

Navedeni kazalci prav tako potrjujejo predhodno ugotovitev (saj so skoraj vsi kazalci nominalno slabši od lanskoletnih), da je naša poslovna uspešnost v upadanju.

Rezultati v posameznih tozdih so sicer zelo različni. Tako beležimo pri tozdih: Ljubljana, Krško in Zagreb hujše motnje, ker navedeni tozdi ne pokrivajo pretežnega dela planiranih skladov, medtem ko vsi ostali tozdi, razen tozdov PB in LO, prav tako niso poslovali dovolj uspešno, da bi ustvarili planirana sredstva za enostavno, kaj šele za razširjeno reprodukcijo. Vso pohvalo zasluži TOZD PB, ker je ustvaril znatno boljše rezultate, kot smo jih planirali, kar je prav gotovo zelo spodbudno v teh težkih gospodarskih okoliščinah.

Dosežena poslovna uspešnost je resnično zelo zaskr-

bljujoča, vendar omenjeni rezultati niso prišli čez noč, temveč lahko pričakujemo, da se bo naša poslovna uspešnost še poslabšala. Prav zato se s trenutnim stanjem ne smemo zadovoljiti, temveč moramo takoj spremeniti vse za izboljšanje poslovne uspešnosti. Predvsem mora biti naše vodilo boljše, odgovornejše in kvalitetnejše delo na vseh ravneh. Sprejeli smo že dovolj programov za izboljšanje poslovne uspešnosti, zdaj jih uresničimo; in rezultati prav gotovo ne bodo izostali.

EKONOMSKI BIRO

Dopisujte v

PIONIR

pričakujemo novice in prispevke tudi iz vaše temeljne organizacije!

S srečanja krvodajalcev. (Foto: Borsan)

Nagrada tudi v našo DO

ŠESTA PODELITEV NAGRAD ZA DOSEŽKE NA PODROČJU INVENTIVNE IN RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

Predsednik skupščine občine Novo mesto Uroš DULAR izroča diplomu magistru Gabrijelčiču za dosežen uspeh na raziskovalnem področju. (Foto: Borsan)

Občinska raziskovalna skupnost Novo mesto je v sodelovanju z Občinsko konferenco SZDL, Medobčinsko gospodarsko zbornico, Občinskim sindikalnim svetom, Občinsko konferenco ZKS, Občinsko konferenco ZSMS in Izvršnim svetom Skupščine občine Novo mesto letos že šestič podelila diplome in nagrade najuspešnejšim inovatorjem, raziskovalcem in mentorjem, ki s svojim delovanjem prispevajo k nadaljnemu razvoju iznajdljivega in raziskovalnega dela v občini Novo mesto.

Na letošnji razpis je odbor za inovacijsko in raziskovalno dejavnost sprejel 22 kandidatur. Med njimi je bil tudi predlog Društva ekonomistov Dolenjske, ki je predlagalo za priznanje tovariša Janeza GABRIJELČIČA, mag.oec., iz naše delovne organizacije s sledečo obrazložitvijo:

„Da raziskave niso omejene samo na naravoslovne in tehnične znanosti, je včasih vse premalo poznano. Nizka produktivnost je velika hiba našega gospodarstva. Magister Gabrijelčič je z organizacijsko raziskavo uvedel bistvene novosti v raziskovalno delo delovne organizacije „Pionir“. Društvo ekonomistov Dolenjske bo storilo vse, da bodo njegove ugotovitve uporabili tudi v drugih delovnih organizacijah.“

Tovarišu Gabrijelčiču iskreno čestitamo, o njegovem raziskovalnem delu pa bomo več poročali v naslednji številki glasila.

Uredništvo

PIONIR V TUJINI

Glede na to, da postaja jugoslovanski trg premajhen za vso gradbeno operativno, se trudimo, da bi si z različnimi oblikami povezovanja pridobili dela v tujini. Kako je s tem? Za pojasnilo smo prosili člana poslovodnega odbora za komercialno in poslovodno koordinacijo tovariša Stojana HORVATA, dipl. gr. ing.

ALI NAM LAHKO NA KRATKO OPIŠETE GRADBIŠČA; KJE IN KAJ TRENUTNO DELAMO?

LIBIJA — Gradbišče v SEBHI, v povezavi s SMELTOM. Izvršena so pripravljana dela in preverjamo zadnje poslovne pogoje za izvedbo vseh del. Vrednost čisto gradbenih del je 17 milj. dolarjev. Cel objekt je vreden 100 milj. dolarjev. Dela zaenkrat v redu potekajo in so s strani SMELTA kot investitorja zadovoljiva. To je še za približno eno leto naše glavno gradbišče v inozemstvu. Sicer delamo še na likvidaciji projekta CDN, ki ga z RUDISOM izvajamo že več let.

MOSKVA — Delamo na večji adaptaciji objekta GO-SBANKA z Metalco iz Lju-

bljane. Dela bodo dokončana še v letošnjem letu.

ALŽIR — Vključeni smo v IMPROSOVO akcijo za izgradnjo 35.000 stanovanj, vendar fizično na lokaciji, kjer naj bi se Pionir vključil operativno, še nismo prisotni, ker pogajanja še niso zaključena.

KAKO PA SO UREJENI POGOJI DELAVCEV, OSEBNI DOHODKI, NASELJA (ALI SO NAŠA), SAMOUPRAVNI AKTI (ALI SO USKLAJENI IN SPREJETI), POVEZAVA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ OBVEŠČANJE?

Glede pogojev smo se prilagodili družbenemu dogovoru v okviru SRS, kjer so že določeni OD, pogoji za delo, materialne zadeve in drugo.

Akti v celoti še niso usklajeni, vendar predvidevamo, da bo po družbenem dogovoru tudi to v prihodnje usklajeno. Bivanje delavcev je urejeno v maksimalni možni meri glede na lokalne pogoje. Urejena so naselja, organizirana lastna

prehrana, oskrba s časopisi. Delavci redno prejemaajo zaključke in sklepe samoupravnih organov in DPO. Organizirane so DPO, samoupravni organi pa v skladu s samoupravno zakonodajo.

DPO so povezane z našimi državnimi organi (Libija na ZPP — Zajedniško privredno predstavništvo — po državni liniji) in z diplomatskimi predstavništvi.

Tudi del informiranja se organizira preko teh organizacij, ki delujejo po državni liniji.

IN KAKŠEN JE INTERES DELAVCEV DO DELA V INOZEMSTVU? ALI SE POJAVLJAJO KAKŠNE TEŽAVE?

Interes delavcev za delo v tujini je glede na razmere doma zelo močan. Delavci kot tudi strokovni kadri so zainteresirani za delo v inozemstvu, problem predstavljajo le nekateri ožji profili. V zadnjem času prihaja do težav pri plačilih iz tujine, predvsem iz držav v razvoju.

KATJUŠA BORSAN

ABDOURAZZAG RATEMI (v sredini) v razgovoru s projektanti. (Foto: Borsan)

Pričeli smo z gradbenimi deli na kompleksu Z-1800

V začetku leta je naš projektivni biro začel z izdelovanjem projektne dokumentacije za deset objektov kompleksa Z-1800. Imeli smo že reviziji projektne dokumentacije pri investitorju v Tripoliju, tretja revizija pa bo predvidoma v začetku decembra.

Ta čas, ko smo mi izdelovali projektno dokumentacijo, je gradbeni sektor Ljubljana pričel s pripravo gradbišča in naselja za delavce. Naselje za delavce je bilo predano konec septembra, istočasno so se pričela gradbena dela na prvem objektu. Upamo, da bomo glede na terminski plan izdelovali projektno dokumentacijo za izvedbo tako, da bodo gradbena dela nemoteno potekala.

Avgusta nas je obiskal predstavnik investitorja Abdourazzag Ratemi s predstavniki SMELT. Ogedali so si vzorec sanitarne opreme in keramičnih ploščic, ki smo jih predvideli v sanitarijah projektiranih objektov.

JELKA KUPEC

Zasedenost kapacitet tozdv gradbene operative in tozdv zaključnih dejavnosti

Pomanjkanje dela za gradbince v današnjem času, ko so vse akcije družbe usmerjene k zmanjšanju vseh vrst porabe, predstavlja za nas izredno velik problem; kako zaposliti vse naše kapacitete, kako zagotoviti delo za naš 4500-članski kolektiv.

Podatek, da je več kot polovica gradbenih podjetij v Jugoslaviji proizvedlo manj kot v enakem obdobju lani, da ima 30% gradbenih podjetij v Jugoslaviji v drugi polovici leta 1983 zasedenih le 70 — 80% svojih kapacitet, ne le, da vzbuja skrb, temveč nam nalaga nove naloge in obveznosti.

Pravilno moramo načrtovati našo bodočo pot ter poiskati moramo vse, resnično vse notranje rezerve.

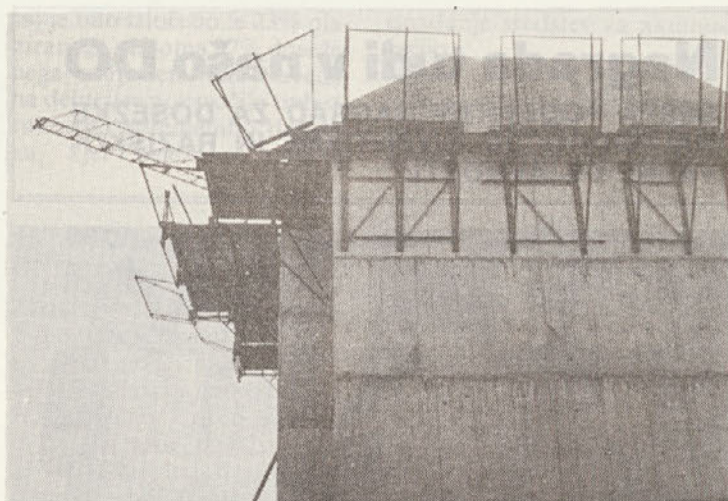
Danes je na gradnem tržišču konkurenca izredno ostra, in to doma kot tudi v tujini. Prednost imajo samo tista podjetja, ki so si s svojim dosežanim delom, kvaliteto in spoštovanjem dogovorjenih rokov ustvarila ugled in refe-

rence. Vsa ostala podjetja brezupno trkajo na vrata investorjev in običajno ostajajo pred njihovimi vrati.

Naše podjetje sodi med tista redka gradbena podjetja, ki so si s trdim delom vseh delavcev, strokovnjakov, z uspešnimi poslovnimi odločitvami, s kvaliteto in doseganjem včasih celo nemogočih rokov ustvarila dobro ime. PIONIRJA poznajo in cenijo vsi investitorji. Cenijo našo poslovnost, cenijo in zaupajo našim delavcem. Zato se danes lahko nekoliko pohvalimo, da imamo trenutno zasedene vse naše kapacitete.

Tega zaupanja si ne smemo zapraviti. Moramo ga še utrditi in dokazati, da znamo biti še boljši.

Manjše slabosti, ki se pojavljajo v nekaterih naših tozdih, moramo in bomo odpravili. Slabši poslovni rezultati teh tozdv so posledica slabšega dela, slabše organizacije dela in le delno težjih tržnih pogojev. Zato mora biti nalo-

ga vseh nas, 4500-članskega kolektiva, da našo operativno napravimo tako močno in udarno, da bomo še naprej sposobni prevzemati strokovno in rokovno najzahtevnejše naloge.

Kakšna je zasedenost kapacitet v posameznih tozdih v odstotkih?

	nov.83	dec.83	jan.84	feb.84
TOZD gr. sek. NM	104	100	70	70
TOZD gr. sek. Lj.	122	107	100	90
TOZD gr. sek. Zgb.	106	112	100	100
TOZD gr. sek. Kr.	100	80	80	80
TOZD gr.op. Metlika	100	85	40	40
Skupaj gr. operativa	105	96	85	80
TOZD Togrel proizv.	80	10	ni podatkov!	
TOZD Togrel montaža	100	100		
TOZD zaključni dej.	100	100	90	80
TOZD Projektivni biro	100	100	90	90

Navedeni podatki kažejo, da so do konca leta vsi naši tozdi stoo odstotno zasedeni. Eventuelni manjko oz. prezaledenost se usklajuje na usklajevalnem mesečnem sestanku. Namen teh usklajevalnih sestankov je, da se v maksimalni meri zagotovi enakomerno zasedenost tozdv. Ta namen smo do sedaj skupaj z operativnimi vodji vseh tozdv uspešno reševali.

Perspektiva v letu 1984 ni najboljša, vendar podatki o predvidenih delih v letu 1984 doma in v tujini, skupna vlaganja ter naše še bolj aktivno delo na področju obdelave trga zagotavljajo uspešno delovanje tudi v letu 1984.

MILAN VERČEK

Delovna ekipa v naši restavraciji. (Foto: Borsan)

CIVILNA ZAŠČITA

OSEBNA ZAŠČITA — DEKONTAMINACIJA
(Nadaljevanje članka iz 9/10 številke PIONIRJA)

Dekontaminacija je vrsta tehničnih ukrepov in postopkov, s katerimi s kontaminiranih površin odstranjujemo, nevtraliziramo ali uničujemo radioaktivne snovi, bojne strupe in biološke agense.

Poznamo tri vrste dekontaminacije pod oznako RBK:

- radiacijska,
- biološka,
- kemična.

Radiacijska dekontaminacija je odstranjevanje radioaktivnih snovi z zastrupljenih

predmetov in površin v celoti ali pa toliko, da se kontaminiranost zmanjša na dovoljeno raven.

Kemična dekontaminacija je odstranjevanje, nevtraliziranje, razkrajanje ali uničenje bojnih strupov z ustreznimi dekontaminacijskimi postopki. Pri kemični dekontaminaciji se največkrat uporablja kloriranje, oksidacija in hidroliza.

Biološka dekontaminacija je uničenje ali odstranjevanje bioloških agensov in njihovih prenašalcev pa tudi razkrajanje toksinov na kontaminiranih površinah. Pri biološki dekontaminaciji uporabljamo že dobro znane metode: dezinfekcijo, sterilizacijo, dezinskcijo in derantizacijo.

Splošna enota civilne zaščite. (Foto: Borsan)

Namen RKB dekontaminacije je zmanjšati škodljive učinke radioaktivnih snovi, bojnih strupov in bioloških agensov na ljudi, materialne dobrine in tehnična sredstva ter jih čimhitreje usposobiti za delovanje in uporabo.

Za osebno dekontaminacijo uporabljamo osebni pribor imenovan LPD—MI, ki je namenjen za dekontaminacijo odkritih delov telesa, kontaminiranih s kapljicami bojnih strupov, za prvo pomoč pri kontaminaciji oči, zgornjih dihal in prebavnih organov ter prvo pomoč pri kontaminaciji z živčnimi strupi in strupi VX.

Navodilo za uporabo je na zadnji strani pribora, napisano pa je na rumeni podlagi in ga je potrebno upoštevati v celoti. Bistvo delovanja s priborom pove že opozorilo na prednji strani: „UPORABI ČIMPREJ — RAVNAJ HITRO!“

Uporaba vsebine osebnega pribora LPD—MI.

Dekontaminacijo bojnih strupov in bioloških agensov

napravimo najprej s pomočjo papirnatega robčka, ki ima veliko upojnost (300 teže), pivnanje na odkritih delih telesa — delih kože ponovimo 3x čimhitreje, kajti koža zelo hitro vpija bojni strup. S tem postopkom se odstrani 98 — 99% bojnih strupov s kože. S pomočjo dekontaminacijskega praška nato razkrojimo ostanke strupov v nestrupene sestavine tako, da s praškom potresemo kontaminirana mesta. Prašek si odstranimo po 30 sekundah s suhim tamponom, nato še enkrat posipamo kontaminirana mesta in ga pustimo vsaj 6 ur, potem pa se umijemo z milom in vodo. Posebno pozornost moramo

organe moramo poškodovanecu najprej izprazniti želodec, poleg tega pa mora popiti po nekaj požirkov enake raztopine, ki povzroča bruhanje.

Ampule, ki so sestavni del pribora, uporabljamo proti dražljivcem, kadar se pojavi v prsih bolečina. Uporaba ampul je enostavna, saj samo s prsti odlomimo vrhni del ampule, namočimo gazo, zadržimo dih in jo vtaknemo pod naličnico maske proti nosu.

V primeru zastupitve z živčnimi bojnimi strupi in strupi VX uporabimo atropin, s katerim onemogočimo delovanje teh strupov na živčne centre. Atropinske sirete si damo tako, da z levo roko nagnemo mišico na nogi — stegnu, z desno pa pod pravim kotom zabodemo vso iglo v stegno in iztisnemo vsebino v mišico. Nato izvlečemo iglo iz mišice, ne da bi popustili prst na sireti. Atropinsko sireto dajemo praviloma v stegno, kadar pa nimamo dovolj časa, da bi slekli oblačilo, jo damo kar skozi obleko. Če se pri uporabi atropina s prve sirete stanje ne izboljša, se na enak način vbrizga atropin še iz druge sirete.

Za dekontaminacijo osebnega orožja in obleke se uporablja posebni pribor imenovan PDLO.

posvetiti prašku, da nam ne pride v oči, zato ga uporabljamo in nanašamo na zastupljena mesta na obrazu z vato, pri dekontaminaciji oči, sluznice, prebavnih organov in nosu uporabljamo dvodostotno vodno raztopino sode bikarbone, s katero nevtraliziramo in mehanično izpiramo hlape bojnih strupov. Če dekontaminiramo prebavne

Nova pridobitev gasilskega društva Pionir — nov kombi. (Foto: Borsan)

Milano v slovo

Sredi dela smo nenadoma zvedeli, da nas je mnogo prezgodaj zapustil kolega, sodelavec in prijatelj MILAN MATJASIC. Dolga leta je bil zvest delavec SGP Pionir. Kako hitro so minila leta od takrat, ko je leta

1958 prvič nastopil dela na gradbišču v Zagrebu! Potem je delal še na gradbišču tovarne Novoles v Straži, gradbišču stovanjskih blokov v Hrastniku in nekaterih drugih gradbiščih. Kasneje je delal v takratnem tehničnem oddelku, nato v lesnem obratu, nakar je začel v tehnični komerciali, kjer je ostal do svoje prezgodnje smrti.

S svojim znanjem, pridnostjo in prizadevnostjo je ogromno prispeval za razvoj in dobrobit SGP Pionir.

Poznan in priljubljen je bil v delovni organizaciji in pri kooperantih in investitorjih.

Delo je vedno opravljal z dobro voljo in željo, da bi ga opravil uspešno, kar se je odražalo na uspehih, ki jih je dosegal. Rad je pomagal in sodeloval s sodelavci, vedno z razumevanjem in dobro voljo.

V spominu ga bomo ohranili kot poštenega in pridnega sodelavca in prijatelja. Slava njegovemu spominu!

SODELAVCI

Dopisujte v

PIONIR

pričakujemo novice in prispevke tudi iz vaše temeljne organizacije!

Deformacije alkoholike družine

Ameriška sociologinja Joan Jacksonova je leta 1954 opisala značilne stopnje v deformaciji alkoholikove družine. Na kratko povzemamo njen opis, ki smo ga prikrojili nekaterim našim specifičnostim:

— V prvem stadiju družina skriva problem. Po pijanskih epizodah igrata zakonca nazven vzoren par. Žena poskuša vse, da bi moža odvrnila od pijače. Roti ga in prosi, gre ponj v gostilno in še sama spije del pijače, misleč, da bo zaradi tega manj spil mož.

— V drugi fazi se družina izolira (nikamor več ne gredo skupaj na obisk in tudi ne vabijo prijateljev v goste), kajti vsakršen obisk poteka v popivanju in se konča s pijanskimi scenami. Čeprav je problem žgoč, ga žena še vedno poskuša prikriti pred otroki (to seveda ni možno) in delovnim okoljem. Žena še ne išče pomoči, ker bi to zanj pomenilo, da je poražena v svojih prizadevanjih, da bo z ljubeznijo in drugače sama rešila svoj problem. S takšnimi ambicijami se je tudi poročila, čeprav so ji odsvetovali moža, ki je bil nagnjen k pijači.

— V tretji fazi pride do dezorganizacije v družini. Žena je nad svojimi poskusi, da bi zadevo uredila, obupala. Moža odklanja, uprizarja scene, mu grozi z razvezo, grožnje pa ni zmožna uresničiti, družini grozi razpad.

— V četrti fazi se srečamo z reorganizacijo družine. Žena vzame vajeti v svoje roke in začne skrbeti za ekonomsko stanje in za vse druge zadeve v družini. Alkoholik namreč čedalje manj zasluži in čedalje več zapravi. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemara. Ženi ne more več biti v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zaupanje zaigra. Če ga na primer žena prosi, da ji iz trgovine prinese kruha, z veseljem vzame rdeč bankovec in gre po kruh. Toda vrne se ponoči, pijan, brez kruha in brez denarja.

Ko se nekajkrat takšne in podobne dogodivščine ponovijo, pride alkoholikova družina v takšno stisko, da ji grozi razpad. Žena običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholičnega moža potisne na „prestol družine“, pravzaprav na „prestol revščine in gorja“. Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine, nekakšen nebodigatreba. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja.

Družina več zaupa osemletnemu otroku, ki ga brez skrbi pošlje v trgovino po kruh in sladkor, kot pa očetu, na katerega se že zdavnaj več ne zanese. In tako postane alkoholični mož neobgljeno bitje, s katerim ima žena več skrbi kot z majhnim otrokom.

Kako pa reagira mož na opisano zamenjavo prvinskih vlog v družini? Kar nekako zadovoljen je, saj je dosegel prav tisto, kar zasvojenost z alkoholom terja od njega: oproščen je vseh družinskih dolžnosti, povsem se lahko posveča svojemu edinemu interesu — alkoholu. Alkoholični mož torej izgubi v družini vse dolžnosti in pravice. Le v pijanskem stanju se včasih „repenci kot petelin“ in poskuša vsaj za hip spet uveljaviti svoje „pravice gospodarja“. Kaj pa dolžnosti? Le kaj bi z njimi?

Tej zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se za vsako stvar obračajo na mamo.

Očeta največkrat ni doma, če pa slučajno je, je vinjen,

nestrpen in razdražljiv. Očeta se sramujejo, pozneje ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretepev, pozneje pa postanejo materini „osebni stražarji“ in jo ščitijo pred pobesnelim očetom. Ko se oče približuje koncu svoje „alkoholične pustolovščine“, postane mati „priložnostna medicinska sestra“, otroci pa bolničarji. Zgodi se namreč, da morajo do nezavesti pijanega očeta (ki se je privlekel do hišnega praga) spraviti v hišo, še prej pa ga ocediti, saj je običajno v takšnem stanju ves „pokozlan“, zraven pa se je še podelal v hlače. In bdeti morajo nad njegovim življenjem, saj je vendar nezavesten in še bruha povrhu.

To stanje smo poimenovali pataloški matriarhat v alkoholikovi družini; usodno vpliva na zorenje otrok pa tudi na uspeh morebitnega zdravljenja, kajti če ne bomo alkoholika v tolikšni meri aktivirali, da si bo izbral svojo izgubljeno pozicijo („oblast je slast“ in nihče je ne preda brez boja) in prevzel svojo normalno vlogo četa in moža, ne bo od zdravljenja nič. Vendar zadeva ni preprosta. Žena alkoholika je zaradi tega, ker je morala v družini poleg svoje vloge prevzeti še možovo vlogo, razvila svoje latentne sposobnosti, s katerimi nadkriljuje tiste ženske, ki niso imele „te sreče“, da bi si nakopale moč — alkoholike, kar ni bistveno; pomembno pa je, da se je s temi „dodatnimi“ sposobnostmi visoko dvignila nad običajnimi sposobnostmi moškega. Zaradi tega se bo moral alkoholik v procesu zdravljenja in rehabilitacije zelo potruditi, da jo bo dosegal. V tej fazi žena običajno možu ne grozi več z razvezo, pač pa vloži tožbo. Pod tem pritiskom alkoholik navadno kapitulira in privoli v zdravljenje.

— V peti fazi — če žena moža ni pripravila na zdravljenje — sledi razpad družine. Žena se odseli, če ima seveda možnosti, ali pa ne skrbi več za moža. Ko pa le-ta začuti, da gre zares, manipulira z njo, tako da se potruji, da brez zdravljenja dlje časa abstiniira (zdraviti se še vedno noče). Ko pritiski popustijo, spet pije.

— V šesti fazi pride do reorganizacije enega dela družine — po razvezi in odselitvi. Alkoholik ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo

Ob občinskem prazniku naše občine je TOZD gradbeni sektor Novo mesto prejel priznanje ISKRE TOZD ELA za uspešno opravljeno delo pri gradnji nove tovarne na Cikavi. (Foto: Borsan)

na delovnem mestu. Zgodi se, da se razvezan mož ženi zasmili, da šele sedaj dojame, da je res bolnik. Ponudi mu zadnjo priložnost, tako da je pripravljena sodelovati pri njegovem zdravljenju.

— V sedmi štadij dospe tista družina alkoholika, ki je po razbitju družine in zdravljenju očeta spet prišla skupaj. Poskus reintegracije družine ovirajo številna negativna izkustva. Zaradi številnih izigranih obljub očetu ne verjamejo.

Ker so ga čustveno odpisali, jim je sedaj odveč. Žena ni pripravljena predati možu vajeti v roke, otroci pa nočejo priznati njegove avtoritete. Če ne bo mož, zdravljeni alkoholik, znal potrpeti in se z normalnim vedenjem in prizadevnim delom (z vidnimi rezultati) skušal „odkupiti“ za nekdanje zdrahe in si tako počasi pridobiti zaupanje družine, bo seveda nekaj časa trezen vegetiral.

Sledi recidiva alkoholizma z neizbežnim propadom.

Dopisujte v

PIONIR

pričakujemo novice in prispevke tudi iz vaše temeljne organizacije!

Poslovni uspjeh u razdoblju I-IX.-83

Do kraja poslovne godine dijele nas još samo dva mjeseca, a raspravljamo o postignutoj

Pred obćinskim praznikom smo v naši DO organizirali srećanje naših krvodajalcev, ki jih ni malo, saj število sega že kar preko 300. Srećanje je bilo posvećeno tudi 30-letnici krvodajalstva. Na sliki: Ljuba DUH prejema priznanje za 5-kratno darovanje krvi. (Foto: Borsan)

poslovnoj uspješnosti u prvih devet mjeseci. Dva mjeseca i to u zimskom razdoblju kada građevinari ne mogu maksimalno angažirati svoje proizvodne potencijale, sigurno su prekratko razdoblje da bi u njemu nadoknadili sve ono što nismo uspjeli tokom godine, ali uprkos tomu moramo još uvijek nastojati kako bi bar umanjili naše slabe rezultate.

Slabi rezultati koji se ponavljaju moraju nas podstaći na razmišljanje kako ih poboljšati. Upravo njihov dugoročniji značaj je onaj koji nam govori da se ne radi o trenutnim problemima koji će sami proći, odnosno koje ćemo moći riješiti preko noći. Sve slabije poslovne rezultate osjeća i pojedinac svakog mjeseca u „kuverti“, a više od toga zabrinjava i pod znakom upitnika je naša budućnost, jer što više padaju realni osobni dohotci, slabi naša akumulativna sposobnost koja nam ne osigurava više jednostavnu, a da i ne govorimo o proširenoj reprodukciji. U tako jakoj konkurentskoj borbi kakva vlada danas, prije svega na području

građevinarstva, znamo da će poslove dobivati onaj tko bude bolje i jeftinije radio. Jeftin i dobar rad omogućava dobra organiziranost, odgovarajuća stručnost, vrijednost i štedljivost na svim područjima. Trenutno nemamo druge unutarnje rezerve nego u radu i to u najširem smislu te riječi. Zato moramo usvojiti dodatne mjere, ukoliko su potrebne, kako bi povećali motiviranost za rad na svim nivoima.

Navedenu konstataciju potvrđuju i brojevi. Izuzetno nizak fizički obim proizvodnje,

čiju vrijednost prikazujemo s brutto prodajnom cijenom postignutom u prvih devet mjeseci ove godine, jer smo godišnji plan ostvarili samo za 62% daje mnogo slabije pokrivenice III. nego što smo ga planirali. S obzirom na to da u osobnim dohotcima bilježimo niske stupnjeve porasta, u najvećoj mjeri materijalni troškovi tako smanjuju rezultat. Konstatacija da je ovogodišnji postignuti obim proizvodnje zbilja nizak potvrđuje i uporedba sa prošlogodišnjim, jer u brutto prodajnoj cijeni bilježimo za 7% nižu realizaciju u ovoj godini.

Nešto je povoljnija slika nakon plaćene realizacije. Ukupni je prihodi za 1% viši od planiranog za isto razdoblje, odnosno za 7% premašuje prošlogodišnji, obuhvaćen u istom razdoblju prošle godine. Potrošena sredstva, koja uključuju materijalne troškove i amortizaciju za 5% su iznad planiranih, odnosno za 6% viša nego što su bila prošle godine. Progresivni porast potrošenih sredstava neposredno se održava na dohotku koji je

za 9% ispod planiranog, odnosno za 9% premašuje onaj obuhvaćen u istom razdoblju prošle godine. U davanjima iz dohotka kamate bilježe najveći porast, one su se s obzirom na plan povećale za 86%, odnosno više su od prošlogodišnjih čak za 111%. Tako visoke kamate posljedica su visokih kamatnih stopa koje sve više rastu s obzirom na inflacijske utjecaje. Čisti je dohodak još nepovoljniji od dohotka, jer je nominalno niži za 6% od prošlogodišnjega, odnosno za 22% je ispod planiranog. Tako nizak čisti dohodak nije najpovoljniji za osobne dohotke i fondove, jer

su oni mnogo niži od planiranih. Kot brutto osobnih dohoda bilježimo samo 4% više isplate nego prošle godine, odnosno za 6% ne postižu planirane. Skromnija učešća bila su namijenjena fondovima, prije svega za poslovni fond, jer je bilo izdvojeno samo 23% planiranog, odnosno 37% postignutog u prošloj godini. Navedena raspodjela prouzrokovala je i trukturu promjeru dohotka, gdje bilježimo najveće opadanje sredstava za akumulaciju.

U nastavku su prikazani još neki pokazatelji uspješnosti poslovanja i to:

	Godina I-IX. 1982	Godina I-IX. 1983	IND
1. dohodak po radniku	339.259,07	279.738,54	121
2. dohodak u upor. s prosj. upot. posl. sred.	27,31	33,83	81
3. čisti dohodak po radniku	199.452,56	190.209,92	105
4. akumulacija u upor. s doh.	7,13	7,81	91
5. akumul. u upor. s prosj. upot. posl. sred.	1,94	2,64	73
6. Ukupni prih. s obzirom na prosj. upot. obrtna sred.	110,96	142,30	78

Navedeni pokazatelji isto tako potvrđuju prethodnu tvrdnju, jer su skoro svi pokazatelji nominalno slabiji od prošlogodišnjih, da je naša poslovna uspješnost u opadanju.

Rezultati u pojedinim OOUR-ima dosta su različiti. Tako u OOUR-ima Ljubljana, Krško i Zagreb bilježimo teže smetnje, jer navedene OOUR ne pokrivaju pretežno dio planiranih fondova dok sve ostale OOUR osim OOUR PB i LO isto tako niso dovoljno uspješno poslovale da bi ostvarile planirana sredstva za jednostavnu, a da i ne govorimo o proširenoj reprodukciji. Veliku pohvalu zaslužuje OOUR PB jer je ostvario znatno bolje rezultate nego što smo ih planirali, što je sigurno

jako podsticajno u ovim teškim privrednim okolnostima.

Postignuta poslovna uspješnost zbilja je jako zabrinjavajuća, ali pomenuti rezultati nisu došli preko noći, već možemo očekivati i daljnje slabljenje naše poslovne uspješnosti. Upravo se zbog toga ne smijemo zadovoljiti sa trenutnim stanjem, već moramo odmah sve izmijeniti u korist poboljšanja poslovne uspješnosti. Prije svega uporaba svih nas mora biti bolji, odgovorniji i kvalitetniji rad na svim nivoima. S obzirom na to da smo usvojili već dosta programa za poboljšanje poslovne uspješnosti, na nama je da ih zbilja počnemo i ostvarivati, jer rezultati sigurno neće izostati.

Ekonomski biro

Bartolj iz TOZD Lesni obrat prejema priznanje za 20-kratno darovanje krvi. (Foto: Borsan)

Nagrada i u našu RO

ŠESTA PODJELA NAGRADA ZA DOSTIGNUĆA NA PODRUČJU INVENTIVNE I ISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI

Općinska zajednica za istraživanja Novo mesto u suradnji s Općinskom konferencijom SSRN, Međuopćinskom privrednom zbornicom, Općinskim sindikalnim vijećem, Općinskim konferencijom SKS, Općinskom konferencijom SSOS i Izvršnim vijećem Skupštine općine Novo mesto ove je godine već šesti put podijelila diplome i nagrade najuspješnijim inovatorima, istraživačima i mentorima koji svojim djelovanjem doprimore daljnjemu razvoju pronalazačkog i istraživačkog rada u općini Novo mesto.

Na ovogodišnji natječaj odbor za inovacijsku i istraživačku djelatnost primio je 22 kandidature. Među njima je bio i prijedlog Društva ekonomista Dolenjske koje je za priznanje predložilo druga Janeza GABRIJELČIČA mag. oec. iz naše radne organizacije u slijedeće obrazloženje:

„Ponekad je premalo poznato, da ispitivanja nisu ograničena samo na prirodne i tehničke znanosti. Niska produktivnost je velika mana naše privrede. Magistar Gabrielčič je s organizacijskim istraživanjem uveo bitne novine u istraživački rad radne organizacije „PIONIR“. Društvo ekonomista Dolenjske napraviti će sve kako bi njegove konstatacije upotrijebili i u drugim radnim organizacijama.”

Drugom Gabrielčiču iskreno čestitamo, a o njegovom istraživačkom radu izvjestit ćemo u slijedećem broju glasila.

Uredništvo

Pionir u inozemstvu

Obzirom na to da jugoslovensko tržište sve više postaje premalo za cjelokupnu građevinsku operativu trudimo se kako bi različitim oblicima povezivanja dobili poslove u inozemstvu.

Za nekoliko riječi o tom zamolili smo člana poslovnog odbora za komercijalnu i poslovodnu koordinaciju druga Stojana HORVATA, dipl. gr. ing.

MOŽETE LI NAM UKRATKO OPISATI GRADILIŠTA GDJE I ŠTO TRENUTNO RADIMO?

LIBIJA — gradilište u SEBHI zahedno sa SMELTOM. Izvršeni su pripremni radovi i provjeravaju se zadnji poslovni uvjeti za izvođenje svih radova. Vrijednost čistih građevinskih radova iznosi 17 mil. dolarjev. Cijeli objekt vrijedan je 100 mil. dolarjev. Zasada radovi teku u redu i zadovoljavajući su od strane SMELTA kao investitora. Ina-

če, još radimo na likvidaciji projekta CDN kojega sa RUDISOM izvodimo već više godina.

MOSKVA — radimo na većoj adaptaciji objekta GO-SBANKA zajedno s Metalikom iz Ljubljane. Radove ćemo ove godine dovršiti.

ALŽIR — uključeni smo u IMPROSOVU akciju za izgradnju 35.000 stanova, ali fizički na lokaciji gdje bi se Pionir trebao operativno uključiti još nismo prisutni jer još nije zaključen postupak progadjanja.

KAKO SU UREĐENI UVJETI ZA RADNIKE — OSOBNI DOHOTCI, NASELJA (JESU LI NAŠA), SAMOUPRAVNI AKTI (JESU LI USKLAĐENI I OSVOJENI), POVEZANOST DRUŠTVENO — POLITIČKIH ORGANIZACIJA, OBAVJEŠTAVANJE I DRUGO?

S obzirom na uvjete radnika prilagodili smo se društvenom dogovoru u okviru SRS, gdje su već određeni OD, uvjeti za rad, materijalna pitanja i drugo.

Akta još nisu u cjelini usklađena, ali predviđamo da će po društvenom dogovoru i to u buduće biti usklađeno. S obzirom na lokalne uvjete boravak radnika uređen je u

maksimalnoj mogućoj mjeri. Uređena su naselja, organizirana vlastita prehrana, opskrba s časopisima. Redovno se dostavljaju zaključci samoupravnih organa i DPO. Organizirane su DPO, a samoupravni organi u skladu sa samoupravnim zakonodavstvom.

Određena povezanost DPO također je veza na naše državne organe (Libija na ZPP — Zajednično privredno predstavništvo — po državnoj liniji) i u suradnji sa diplomatskim predstavništvima.

Dio informacija također se organizira preko tih organiza-

cija koje djeluju po državnoj liniji.

A KAKAV JE INTERES RADNIKA ZA RAD U INOZEMSTU I POJAVLJUJU LI SE KAKVE TEŠKOĆE?

Obzirom na prilike kod kuće postoji jako veliki interes radnika za rad u inozemstvu. Radnici, kao i stručni kadar zainteresirani su za rad u inozemstvu, problem predstavljaju samo neki uži profili. U posljednje vrijeme dolazi do teškoća u plaćanju iz inozemstva, prije svega iz država u razvoju.

KATJUŠA BORSAN

Zauzetost kapaciteta OOUR — A građevinske operative i OOUR — A završnih djelatnosti

U današnje vrijeme, kada su sve akcije društva usmjerene na smanjenje svih vrsta potrošnje, nedostatak radova za građevinare predstavlja izuzetno veliki problem kako zaposliti sve naše kapacitete, kako osigurati sigurnost i posao za naš 4500 članski kolektiv.

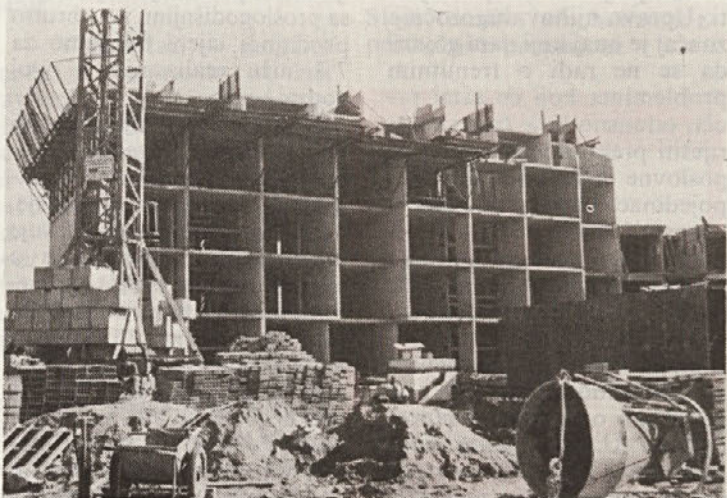
Podatak da je više od polovine građevinskih poduzeća u Jugoslaviji proizvelo manje nego u istom razdoblju prošle godine, da 30% građevinskih poduzeća u Jugoslaviji u drugoj polovini 1983 godine ima zauzeto samo 70-80% svojih kapaciteta, ne samo da izaziva brigu već nam i nalaže nove zadatke i obveze.

Pravilno moramo zacrtati naš budući put te potražiti sve, zbilja sve unutarnje rezerve.

Danas je izuzetno oštra

konkurencija na građevinskom tržištu u zemlji kao i u inozemstvu. Prednost imaju samo ona poduzeća koja su svojim dosadašnjim radom, kvalitetom i postizanjem rokova ostvarila ugled i reference. Sva ostala poduzeća beznačajno kucaju na vrata investitora i obično ostaju pred njihovim vratima.

Naše poduzeće spadaju među ona rijetka građevinska poduzeća koja je s marljivim radom svih radnika, stručnjaka, s uspješnim poslovnim odlukama, s kvalitetom i postizanjem ponekad čak nemogućih rokova stvorilo ime velikog PIONIRA kojega poznaju i cijene svi investitori. Cijene našu poslovnu, cijene i vjeruju našim radnicima. Zato se danas možemo malo

Stanovajska soseska Irča vas—Brod kar lepo napreduje.

pohvaliti da trenutno imamo 100% zauzete sve naše kapacitete. To povjerenje ne smijemo izgubiti. Moramo ga još utvrditi i dokazati da znamo biti još bolji. Manje slabosti koje se pojavljuju u nekim našim OOUR-ima moramo i hoćemo otkloniti.

Slabiji poslovni rezultati u tim OOUR-ima posljedica su slabijeg rada, slabije organizacije rada i samo djelomično

posljedica težih uvjeta na tržištu.

Zato zadatak svih nas, 4500-članskog kolektiva mora biti da našu operativu napravimo snažnom i udarničkom, kako bi i nadalje bili sposobni preuzimati stručno i rokovno najteže zadatke.

Kakvo je stanje zauzetosti kapaciteta je pojedinim OOUR-ima u %?

	Nov. 83	Dec. 83	Jan. 84	Feb. 84
OOUR gr. sektor Novo mesto	104	100	70	70
OOUR gr. sektor Ljubljana	122	107	100	90
OOUR gr. sektor Zagreb	106	112	100	100
OOUR gr. sektor Krško	100	80	80	80
OOUR gr. operativa Metlika	100	85	40	40
Ukupno gr. operativa	105	96	85	80
OOUR Togrel proizvodnja	80	10	nema podataka!	
OOUR Togrel montaža	100	100		
OOUR završnih djelatnosti	100	100	90	80
OOUR Projekтивni biro	100	100	90	90

Navedeni podaci pokazuju da su svi naši OOUR-i 100% zauzeti do kraja godine. Eventuelni manjak odn. prezaustost usklađuje se na mjesečnom usklađivačkom sastanku. Svrha tih usklađivačkih sastanaka sastoji se u tome da se u maksimalnoj mjeri osigura da svi OOUR-i i RO što više budu ravnomjerno zauzeti. To smo namjenu do sada zajedno sa

operativnim vođama svih OOUR-a uspješno rješavali.

U 1984. godini nije najbolja perspektiva, ali podaci o predviđenim radovima u 1984. godini u zemlji i inozemstvu, zajednička ulaganja te naš još aktivniji rad na području obrade tržišta osiguravaju nam uspješno djelovanje i u 1984. godini.

Milan Verček

predmeta i površina u cijelosti ili pak toliko, da se kontaminiranost smanji na dozvoljeni nivo.

Kemijska je dekontaminacija odstranjivanje, neutralizacija, rastvaranje ili uništenje bojnih otrova sa odgovarajućim dekontaminacijskim postupcima. Kod kemijske dekontaminacije uglavnom se upotrebljava kloriranje, oksidacija i hidroliza.

Biolška je dekontaminacija uništenje ili odstranjivanje bioloških agensa i njihovih prenosioca pa i rastvaranje toksina na kontaminiranim površinama. Kod biološke dekontaminacije upotrebljavamo već dobro poznate metode: dezinfekciju, sterilizaciju, dezinfekciju i deratizaciju.

Namjen RKB dekontaminacije je u smanjivanju štetnih učinaka radioaktivnih tvari, bojnih otrova i bioloških otrova i bioloških agensa na ljude, materijalna dobra, tehnička sredstva te ih što brže osposobiti za djelovanje i upotrebu.

CIVILNA ZAŠTITA

OSOBNJA ZAŠTITA — DEKONTAMINACIJA (Nastavak članka iz 9./10. broja PIONIRA)

Dekontaminacija je vrsta tehničkih mjera i postupaka s kojima sa kontaminiranih površina odstranjujemo, neutraliziramo ili uništavamo radioaktivne tvari, bojne otrove i biološke agense.

Razlikujemo tri vrste dekontaminacije pod oznakom RBK:

- radijacijska,
- biološka,
- kemijska.

Radijacijska je dekontaminacija odstranjivanje radioaktivnih tvari sa zatrovanih

Gasilska desetina v priprava na napad. (Foto: Borsan)

Za osobnu dekontaminaciju upotrebljavamo osobni pribor nazvan LPD — MI koji je namijenjen za dekontaminaciju otkrivenih djelova tijela, kontaminiranih s kapljicama bojnih otrova, za prvu pomoć kod kontaminacije očiju, gornjih dišnih putova i probavnih organa te prvu pomoć kod kontaminacije sa živčanim otrovima i otrovima UX.

Uputa za upotrebu nalazi se na stražnjoj strani pribora, a napisano na žutoj podlozi i treba ga poštivati u cijelosti. Bit postupanja s priborom vidi se iz upozorenja na prednjoj strani: „UPOTRIJEBI ŠTO PRIJE — POSTUPAJ BRZO.“

Dekontaminaciju bojnih otrova i bioloških agensa najprije napravimo pomoću papirnog rupčića koji ima veliku sposobnost upijanja (300% težine), upijanje na otkrivenim djelovima tijela — djelovima kože ponovimo 3 puta, što brže, jer koža jako brzo upija bojni otrov. Tim se postupkom odstrani 98 — 99% bojnih otrova s kože. Pomoću dekontaminacijskog praška zatim rastvorimo ostatke otrova u neotrovne sastojke, tako da s

praškom pospemo kontaminirana mjesta. Prašak nakon 30 sekundi odstranimo sa suhim tamponom, zatim još jednom pospemo kontaminirana mjesta i ostavimo bar 6 sati, a zatim operemo sa sapunom i vodom. Prašku moramo posvetiti posebnu pažnju kako ne bi dospio u oči, zato ga upotrebljavamo — nanosimo na zatrovana mjesta na licu s vatrom prilikom dekontaminacije očiju, sluznice, probavnih organa i nosa upotrebljavamo 2% rastopinu sode bikarbone u vodi s kojom neutraliziramo i mehanički ispiramo isparenja bojnih otrova. U koliko dekontaminiramo probavne organe moramo povrijedenemu najprije isprazniti želudac, a pored toga mora popiti po nekoliko gutljaja iste rastopine koja prouzrokuje povraćanje.

Ampule, koje su sastavni dio pribora, upotrebljavamo protiv nadražljivaca, kada su nos, grlo i dušnik razdraženi otrovnim dimom i kada se u prsima pojavi bol. Upotreba ampula je jednostavna, jer s prstima odlomimo gornji dio ampule, namočimo gazu, zad-

(Nadaljevanje na 10. str.)

Po končani vaji. (Foto: Borsan)

(Nadaljevanje z 9. str.)

ržimo dah i stavimo je ispod obrazine maske prema nosu.

U slučaju zatrovanja s nervnim bojnim otrovima i otrovima UX upotrebljavamo atropin pomoću kojega omogućavamo djelovanje tih otrova na nervne centre. Atropinske sirete damo tako, da s lijevom rukom napnemo mišicu na nozi — stegnu, a s desnom pod pravim kutom zabodemo čitavu iglu u stegno i njen sadržaj istisnemo u mišicu. Zatim iz-

vučemo iglu iz mišice te pri tomu ne popustimo prst na sireti. U pravilu atropinsku siretu dajemo u stegno, u slučaju da nemamo dovoljno vremena, da svučemo odjeću dajemo je kroz odjeću. U slučaju, da se stanje ne poboljša poslije upotrebe atropina iz prve sirete, na isti se način ubrizga atropin i iz druge sirete.

Za dekontaminaciju osobnog oružja i odjeće upotrebljava se poseban pribor koji se zove PDLO.

Počeli smo građevinske radove na kompleksu Z – 1800

Početak godine je naš projektivni biro započeo izradu projektne dokumentacije za deset objekata kompleksa Z-1800. Imali smo već dvije revizije projektne dokumentacije kod investitora u Tripoliju, a treća je revizija predviđena početkom prosinca/decembra.

Za to vrijeme dok smo mi izrađivali projektnu dokumentaciju građevinski sektor Ljubljana je započeo pripremu gradilišta i naselja zaaaradnike. Naselje za radnike bilo je predano krajem rujna/septembra, a istovremeno su započeli građevinski radovi na prvom objektu. Nadamo se da ćemo s obzirom na terminski plan izrađivati projektnu dokumentaciju za izvedbu, tako da će se građevinski radovi nesmetano odvijati.

U kolovozu/avgustu posjetio nas je predstavnik investitora Abdourazzag Ratemi sa predstavnicima SMELT-a. Razgledali su uzorak sanitarne opreme i keramičkih pločica koje smo predvidjeli u sanitarnim prostorijama projektiranih objekata.

JELKA KUPEC

Deformacije alkoholičareve obitelji

Američka sociologinja Joan Jackson je 1954. godine opisala karakteristične stupnjeve u deformaciji alkoholičareve obitelji. Ukratko ćemo sažeti njen opis koji smo prilagodili nekim našim značajkama:

— U prvom stadiju obitelj skriva problem. Nakon pijanskih epizoda bračni drugovi prema vani igraju uzoran par. Žena pokušava sve kako bi muža odvratila od pića. Preklinje ga i moli, ide po njega u gostionu, pa i sama popije dio pića misleći da će muž zbog toga manje popiti.

— U drugoj se fazi obitelj izolira (više nikamo ne idu zajedno u posjetu i ne pozivaju

prijatelje u goste) jer svaka se posjeta odvija uz piće i završava pijanim scenama. Iako je problem već gorući žena ga još uvijek pokušava prikriti od djece (to naravno nije moguće) i od radne sredine. Žena još ne traži pomoć, jer to bi za nju značilo da je poražena u svojim nastojanjima da s ljubavlju i na druge načine sama riješi svoj problem. Sa takvim se je ambicijama i vjenčala, iako su je odgovarali da ne uzme muža koji je podložan piću.

— U trećoj fazi dolazi do dezorganizacije u obitelji. Žena je očajna jer su propala njena nastojanja da sama uredi taj problem. Odbija muža, priređuje scene, prijeti mu rastavom, a prijetnje nije sposobna ostvariti, obitelji prijeti raspad.

— U četvrtoj se fazi susrećemo sa reorganizacijom obitelji. Žena uzima vodice u svoje ruke i počinje se brinuti o ekonomskom stanju i svim drugim problemima u obitelji. Naime alkoholičar sve manje zaraduje i sve više troši. Zane-

maruje svoje obiteljske i radne dužnosti. Ženi više ne može biti oslonac, a djeci već dugo ne služi za ugled. Proigra svako povjerenje. Ako ga na primjer žena zamoli da joj iz trgovine donese kruh s veseljem uzme crvenu novčanicu i odlazi po kruh. Ali vrati se noću, pijan, bez kruha i bez novca. Kada se takvi i slični događaji ponove nekoliko puta, alkoholičareva obitelj dolazi u takvu stisku da joj prijeti raspad. Žena obično spriječi rasulo obitelji na taj način što uzima vodice u svoje ruke. Tako je životna nužnost, zbog neefikasnosti i nemarnosti muža alkoholičara potisne na „prijestolje obitelji“, zapravo na „prijestolje siromaštva i jada“. Nekadašnji gospodar, odnosno otac koji je nekada obitelji davao osjećaj sigurnosti, postaje sada privjesak obitelji, netko tko nikome nije potreban. Zapravo je izrod koji sve više postaje predmet mržnje, omalovažavanja, sažaljevanja i lažne samilosti. Obitelj ima više povjerenja u osmogodišnje dijete koje bez brige može poslati u trgovinu po kruh i šećer, nego u oca u kojega već odavno nema povjerenja. I tako muž alkoholičar postaje slabunjavo biće s kojim žena ima više brige nego sa malim djetetom.

A kako reagira muž na opisanu zamjenu prvotnih uloga u obitelji? Mogli bi reći da je zadovoljan jer je postigao upravo ono što obuzetost alkoholom zahtijeva od njega: oslobođen je svih obiteljskih dužnosti, sasvim se lako može posvetiti svom jedinom interesu — alkoholu. Dakle muž alkoholičar gubi u obitelji sva prava i dužnosti. Samo se ponekad u

pijanom stanju „šepiri kao pijetao“ i bar na tren pokušava uvažiti svoja „prava gospodara“. A što je sa dužnostima? Pa što bi on sa njima?

Toj zamjeni prvotnih uloga oca i majke prilagodavaju se djeca i mogući drugi članovi obitelji. Djeca se obraćaju mami za svaku stvar. Oca uglavnom nema kod kuće, a ako je slučajno tu pijan je, nestrpljiv i razdražljiv. Srame se oca, a kasnije ga čak omalovažavaju i mrze. Najprije su svjedoci prepirki i tuča, a kasnije postaju majčini „osobni stražari“ i štite je od pobješnjelog oca. Kada se otac približava kraju svoje „alkoholičke pustolovine“ majka postaje „prigodna medicinska sestra“ a djeca bolničari.

Naime dogodi se da do nesvesti pijanog oca (koji se dovukao do kućnog praga) moraju uvući u kuću, a prije toga ga očistiti, jer je obično u takvom stanju sav „pobljuvan“, a pored toga je obično i potrebu napravio u hlače. Moraju bdjeti nad njegovim životom jer je u nesvesti, a pored toga još i povrača.

To smo stanje nazvali patološki matrijarhat u alkoholičarevoj obitelji; sudbinski utječe na sazrijevanje djece a i na uspjeh mogućeg liječenja, jer ako alkoholičara ne možemo u takvoj mjeri aktivirati da se može izboriti za svoju izgublenu poziciju („vlast je slast“ i nitko je ne predaje bez borbe) i preuzme svoju normalnu ulogu oca i muža, od liječenja neće biti ništa. Ali ta stvar nije jednostavna. Zbog toga što je morala u obitelji pored svoje uloge preuzeti i ulogu muža, alkoholičareva žena razvija svoje vlastite

Še zadnji pozdrav naših odbojkaric na DŠI 83, kjer so dosegle 2. mesto. Moška ekipa ni sodelovala. Več o delovnih športnih igrah v naslednji številki, ko bodo znani rezultati še ostalih panog. (Foto: Borsan)

Uspeh strelcev Pionirja na DŠI – 83

Pionirjevi strelci so na DŠI—83 dosegli prvo mesto v članski moški in četrto mesto v članski ženski konkurenci. Na tekmovanju so bili doseženi povprečni rezultati z izjemo nekaterih posameznikov. Skupaj je nastopilo 17 strelskih ekip s 112 posamezniki.

Rezultati moški ekipno:

1. PIONIR Novo mesto	1035 krogov
2. UNZ Novo mesto	1012 krogov
3. KRKA Novo mesto	1009 krogov

Moški posamezno:

1. ŽIDANEK Franc, PIONIR	356 krogov
2. RIBIČ Jože, PIONIR	353 krogov
3. FINK ALOJZ, PIONIR	350 krogov

Ženske posamezno:

3. KOS SMILJANA, PIONIR	325 krogov
-------------------------	------------

OBLETNICA „SVOBODE“

3. decembra letos bo minilo 50 let od ponovne ustanovitve delavske telovadne in kulturne zveze „Svoboda“, podružnice v Novem mestu.

Na pobudo komisije za tradicije delavskega gibanja bo Občinski svet zveze sindikatov Novo mesto ob tem jubileju na stavbi, kjer je bil občni zbor „Svobode“, odkril spominsko ploščo. Ob tej priliki bo izšla tudi publikacija Antona Štampoharja, katere prvi del je posvečen najpomembnejšim dogodkom iz političnega življenja in delovanja predvsem naprednih sil na območju današnjih občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, z začetkom leta 1931, kot partija z obnavljanjem svojih organizacij postaja vodilna opozicijska sila. Drugi del publikacije pa govori o delovanju novomeške „Svobode“.

Marsikateri dogodek ali pojav je v prvem delu opisan skromno ali samo nakazan; za konkretnjšo obdelavo viri zaenkrat niso znani. Vmes so navedeni navidez nepomembni, le faktografski podatki, ki pa vendarle pričajo o aktivnosti ali povečujejo utemeljenost publikacije; tako so registrirani tudi nekateri dogodki ali pojavi, ki z napredno dejavnostjo nimajo povezave oziroma so njej nasprotni. Volilni izidi, ki sicer niso zanesljivo ali edino merilo razmerja moči, vendarle kažejo na plime in oseke v delovanju naprednih sil, ki jim je stala na čelu ilegalna komunistična partija. Poleg skupščinskih volitev leta 1931, 1935 in 1938 so omenjene tudi najpomembnejše občinske volitve, zlasti leta 1933 in 1936, poleg teh pa tudi posamezne volitve v nekaterih občinah.

Skoraj v celoti, glede na ohranjene pisane vire, je predstavljena v nekaterih primerih izredno bogata dejavnost Društva kmetijskih fantov in deklet. O njihovi napredni ali celo revolucionarni vlogi priča dejstvo, da se je med njihovim članstvom

porodila že pred vojno in še danes znana in priljubljena pesem „Kosec koso brusi“, dve belokranjski društvi, v Gradcu in na Mlakah, pa sta bili zaradi prevlade komunistov v njih prvi v Sloveniji prepovedani.

Delovanje ilegalne komunistične stranke je obravnavano po skromnih pisanih virih, saj zakon ilegale in strogo konspirativnega delovanja ni dopuščal prevelikega tveganja s kopičenjem arhiva. Zato so uporabljeni vsi ohranjeni ali dostopni viri o kazenskih procesih; iz njih je med drugim razvidno, da osumljeni, aretirani in obsojeni zaradi komunistične ali sicer napredne dejavnosti med preiskovalnim postopkom niso bili preveč zgovorni. Pred preiskovalci ali sodniki so stali tudi posamezniki iz vrst opozicije, tako pristaši dr. Vladka Mačka ali delavci v Ljudskofrontnem ali kmečko-delavskem gibanju.

Še najmanj zanesljivih podatkov imamo o razvoju skodjevske organizacije, ki je ponovno zaživela najpozneje leta 1939. O njeni dejavnosti nam govorijo tudi dokumenti o

preganjanju dijakov novomeške realne gimnazije.

Dobršen del teksta prkazuje začetek delovanja in razvoj delavskih strokovnih, tj. sindikalnih organizacij, tako klerikalnih kakor socialističnih oziroma marksističnih. Dejstvo je, da so klerikalni sindikati v začetnem obdobju prevladovali, saj so bili prvi ustanovljeni in so vključevali večino delavstva. Prav tako pa ne gre prezreti dejstva, da so ravno iz klerikalnih vrst in ob pomoči partije izšli organizatorji „rdečih“ sindikatov, ki so ponekod postali vodilna udarna sila vse bolj osveščenega delavskega razreda. Še več, celo članstvo režimskih sindikatov je na terenu prehajalo na borbene pozicije delavskega razreda, ne glede na politično pripadnost ali orientacijo svojih osrednjih vodstev.

Novomeška „Svoboda“ je bila prvič ustanovljena februarja 1927. Skoznjo so takrat maloštevilni novomeški komunisti in skojevci usmerili svojo dejavnost med novomeško delavstvo in ga razredno osveščali. Delo „Svobode“ je v istem letu zamrlo, saj društvo ni imelo svojih prostorov, kjer bi se člani lahko sestajali, poleg tega pa so nekateri njegovi vodilni člani odšli na šolanje ali se zaposlili v drugih krajih, ostali člani pa niso bili zadosti usposobljeni, da bi začelo delo lahko nadaljevali.

V skladu z direktivami osrednjega partijskega vodstva, ki so nalagale, da komunisti presežejo stroge ilegalne načine delovanja in ga razširijo med delavstvo, je med novomeškimi komunisti sredi leta 1933 dozorela odločitev, da oživijo „Svobodo“. Občinski zbor je bil 3. decembra 1933 v Fabjanovi gostilni v Dilančevi ulici v Novem mestu.

Z ustanovitvijo „Svobode“ so bili dani pogoji za načrtno širjenje marksistične misli in izgrajevanje razredne zavesti delavskega razreda in delovnega človeka sploh.

„Svoboda“ je štela okoli 40 članov — novomeških delavcev in nekaj intelektualcev, med katerimi so bili najpomembnejši komunistični organizatorji s sekretarjem okrožnega komiteja KPJ Novo mesto Srečom Prežljem. Prvi se je širši novomeški javnosti predstavil dramski odsek „Svobode“, ki je s Cankarjevim Hlapcem Jernejem požel izreden uspeh. Najpomembnejša in najštevilnejša v okviru „Svobode“ so bila razna pre-

(Nadaljevanje na 12. str.)

sposobnosti kojima nadkrijuje one žene koje nisu imale „tu sreću“ da sebi na vrat natakopaju muževe — alkoholičare što nije bitno; ali je važno jer se je s tim „dodatnim“ sposobnostima digla visoko iznad uobičajenih sposobnosti muškarca. Zbog toga će se alkoholičar u procesu liječenja i rehabilitacije morati jako potruditi da je dostigne. U toj fazi žena obično mužu više ne prijete rastavom, već uloži tužbu. Alkoholičar obično kapitulira pod tim pritiskom i pristaje na liječenje.

— U petoj fazi — ukoliko žena nije pripremila muža za liječenje — slijedi raspad obitelji. Žena se odseli, naravno ako ima mogućnosti, ili više ne brine za muža. Kada on osjeti da je stvar ozbiljna manipulira njome, tako da se potruži da bez liječenja apstinira duže vrijeme (ali se još uvijek ne želi liječiti). Kada pritisci popuste opet pije.

— U šestoj fazi dolazi do reorganizacije jednog dijela obitelji — nakon rastave i preseljenja. Alkoholičar obično ne da mira ženi, već joj dosađuje čak i naaradnom mjestu. Događa se da se žena sažali na rastavljenog muža, da tek tada shvati da je zbilja bolesnik. Ponudi mu posljednju mogućnost tako što je spremna sudjelovati u njegovom liječenju.

— U sedmi stadij dospjeva ona alkoholičarova obitelj koja se poslije raspada obitelji i liječenja oca ponovo našla zajedno. Pokus reintegracije (ponovnog sjedinjenja) obitelji ometaju brojna negativna iskustva. Zbog brojnih očevih izigranih obećanja više mu ne vjeruju. Sada im je suvišan jer su ga čustveno otpisali. Žena nije spremna predati vodice u muževe ruke, a djeca ne priznaju njegov autoritet. Ako muž — liječeni alkoholičar — ne bude znao potrpjeti i normalnim se ponašanjem te zalaganje u radu (sa vidnim rezultatima) ne bude pokušao „otkupiti“ za nekadašnje spordsljaje i ako na taj način ne bude polako pridobio povjerenje obitelji, neko će vrijeme naravno trijezan vegetirati.

Slijedi recidiva alkoholizma sa neizbježnim propadanjem.

Dopisujte v vaše in naše glasilo!

URNIK REKREACIJE DELAVCEV PIONIRJA 83/84

PANOGA	PON.	TOR.	SRE.	ČET.	SOB.	KRAJ	VODJA	TEL.
DRUŽABNA REKREACIJA Z ODBOJKO	18 ³ 20 ⁰⁰					GIMNAZIJA	DAVOR RANGUS	226
KOŠARKA	20 ⁰⁰ 21 ³⁰					GIMNAZIJA	PORENTA GORAZD	340
AEROBIKA				18 ³⁰ 20 ⁰⁰		GIMNAZIJA	KOČEVAR MOJCA	23-686
REKREACIJA ZA UCENCE SGP " PIONIR "			19 ³⁰ 21 ⁰⁰			GIMNAZIJA	DAVOR RANGUS	226
NAMIZNI TENIS	17 ⁰⁰ 19 ⁰⁰		17 ⁰⁰ 19 ⁰⁰			ŠPORTNA DVORANA " M A R O F "	VERTUŠ IVAN	22-259
K*E*G*L*AN*J*E				17 ⁰⁰ 19 ⁰⁰		L O K A	ROVAN IVAN ŠTEPEC SLAVKO	23-686 216
S T R E L J A N J E	17 ⁰⁰ 19 ⁰⁰		17 ⁰⁰ 19 ⁰⁰			ŠPORTNA DVORANA " M A R O F "	RIBIČ JOŽE ŽIDANEK FRANC	278 367
REKREACIJA V LJUBLJANI		20 ⁰⁰ 21 ³⁰				OŠ " LEDINA"	KONČAR DUŠAN	061 321-381
B A L I N A N J E							VENTA MARJAN	st. 21-422
Š A H							MLINAR VOJKO	41 410-523
TEK IN HOJA NA SNUČEH					zbo 8 ⁰⁰	TEKAŠKA PROGA NA CIKAVI	MAJES JOŽE	381
S M U Č A N J E							BORSAN KATJUŠA	210
P L A N I N A R J E N J E							REMS MARKO	233

SGP Pionir, glasbeniki — inštrumentalisti, pevski zbor Krke — tovarne zdravil in pihalni orkester Novoles.

Vabimo vas, da se udeležite obeh prireditiv.

MIRA MALJUNA

Občinski svet zveze sindikatov
Novo mesto

**živa
kronika**

METLIKA

Od 1. 9. do 28. 10. so sklenili delovno razmerje naslednji delavci:

— Benkovič Zlatko, zidar
KV — prišel iz tozda GS Novo mesto,

— Mikešič Marjan, elektroinstalater KV,

— Pavlovič Peter, elektroinstalater KV,

— Kostelec Robert, elektroinstalater PU — prišel iz JLA,

— Halilagić Refik, pripravnik,

— Vukšinič Stanislav, monter centralne kurjave,

— Miličević Dragan, elektroinstalater KV,

— Vrbos Lovro, elektroinstalater KV.

V JLA je odšel:

— Čemas Zdravko, elektroinstalater PU.

UPOKOJILA se je:

— Gornik Marija, čistilka.
V tem času je bilo prekinjenih 11 delovnih razmerij.

A. BEDNARŠEK

ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ NOVO MESTO

razpisuje

GLEDALIŠKI ABONMA

1983/84

za red A in B

DRAMA SNG LJUBLJANA

Richard B. Sheridan: „ŠOLA ZA OBREKOVANJE“ — komedija, režija: Stevo Žigon

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

Carlo Goldoni: „GROBIJANI“ — komedija, režija: Miran Hecog

Georg Bernard Shaw: „PIGMALION“ — komedija

SLG CELJE

Raymond Queneau—Aleksander Zorn: „VAJE V SLOGU“ (Avdicija) — komedija, režija: Jurij Souček

Victor Hugo: „RUY BLAS“ — tragedija, režija: Dino Radojevič

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Aristofanes: „LIZISTRATA“ — komedija

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

Thomas Bernhard: „NAD VSEMI GRIČI JE MIR“ — drama, režija: Dušan Mlakar

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Dušan Kovačević „RADOVAN TRETJI“ — komedija, režija: Boris Kopal

SATIRIČNO GLEDALIŠČE „JAZAVAC“ — ZAGREB

M. Grgić: „VOLIM NJOFRU“ — satirična komedija

Cena abonmaja: 1.200,00 din

(Nadaljevanje z 11. str.)

davanja, tako v Novem mestu kot na podeželju (na primer: Strahote svetovne vojne, Kmečki panti, O položaju namješčenca in mezdne delavca v družbi in državi, Japonska...). „Svoboda“ je organizirala tečaj o delovnem pravu, poskušala je s sindikalnim organiziranjem novomeškega delavstva, poskušala je z ustanovitvijo podružnic v Črnomlju, Črmošnjicah in Dolenjskih Toplicah. Skrbela je tudi za razvedrilo svojih članov. O aktivnosti društva priča tudi število sej — društvo se je v komaj petnajstih mesecih delovanja sestalo kar 28 krat in imelo en izredni občni zbor.

Aretaciji dveh vodilnih članov novomeške „Svobode“ — komunistov Prežlja in Juriševiča novembra 1934, sta bili neposredni povod za prepoved delovanja novomeške „Svobode“, kar se je zgodilo 2. marca 1935. To je bila prva in edina oblastna prepoved neke podružnice „Svobode“ v Sloveniji. Nekaj mesecev za tem, 13. julija 1935, je kraljevska banska uprava Dravske banovine, zaradi zleta „Svobod“ 7. julija 1935 v Celju, razpustila centralo „Svobode“ z vsemi njenimi podružnicami.

Publikacijo, katere vsebino smo na kratko opisali, bomo predstavili širši javnosti v soboto, 3. decembra 1983, ob 9.30 uri v Dolenjskem muzeju. Istega dne ob 11. uri bomo v Dilančevi ulici odkrili spominsko ploščo „Svobodi“. V kulturnem programu, ki bo spremljal oba dogodka, bodo sodelovali literarni ustvarjalci in recitatorji iz

Pionir je glasilo kolektiva SGP Pionir Novo mesto. Izhaja enkrat na mesec v nakladi 3500 izvodov. Odgovorna urednica Katjuša BORSAN, namestnik Marija JUREKIČ (za tozd MKI), člani uredniškega odbora: Boris POŽEK (za tozd Gradbeni sektor Ljubljana), Ida SLAPŠAK (za tozd Gradbena operativa Krško), Zdenka RAJER (za tozd Gradbena operativa Novo mesto), Branimir GRASOČEV (za tozd Gradbena operativa Zagreb), Niko ŽIGANTE (za tozd Togrel), Alojz LENARČIČ (za tozd Lesni obrat), Polona PLAZNIK (za tozd Projektivni biro), Zora KAZAKOVIČ (za tozd Keramika), Anica BEDNARŠEK (za tozd Gradbena operativa Metlika), Jožica HAJNIČ (za DS interna banka) in Darinka KREVS (za DSSS).

Naslov uredništva: Pionir, glasilo kolektiva SGP Pionir, 68000 Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Stavek, film in prelom: DITC Novo mesto, tozd Grafika, tisk: DITC Novo mesto, tozd Tiskarna, lektoriranje in tehnična ureditev: DITC Novo mesto, tozd Časopis Dolenjski list (novinarski servis).